

VENDIM
Nr.3, datë 3.2.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	Anëtar i	“	“
Xhezair Zaganjori	Anëtar i	“	“
Vitore Tusha	Anëtare e	“	“
Sokol Berberi	Anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	Anëtar i	“	“
Admir Thanza	Anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	Anëtare e	“	“
Petrit Plloçi	Anëtar i	“	“

me sekretare Enina Mullaj, në datën 24.11.2011, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr. 47/22 Akti, që i përket:

KËRKUES: Shoqata e ish-të Burgosurve Politikë të Shqipërisë, përfaqësuar nga kryetari z. Tanush Kaso.

Shoqata e Trashëgimtarëve të të Pushkatuarve Politikë të Shqipërisë, përfaqësuar nga kryetari z. Gjoc Gjoçi.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Lulzim Lelçaj dhe Arjeta Çefa.

Këshilli i Ministrave të Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Marsida Xhaferllari.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, i shkronjës “d” të nenit nr.4 të ligjit nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist”, të ndryshuar me nenin 3 të ligjit nr.10111, datë 2.4.2009 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist””.

BAZA LIGJORE: Nenet 17, 18, 34 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 69 i Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë; neni 4 i Protokollit nr.7 të Konventës europiane të të drejtave të njeriut, neni 14 i Kartës Ndërkombëtare të të Drejtave të Njeriut (Pakti Ndërkombëtar lidhur me të drejtat civile dhe politike).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Petrit Plloçi; përfaqësuesit e kërkuësve, të cilët kërkuan pranimin e kërkesës; përfaqësuesit e subjekteve të interesuara që kërkuar rrëzimin e kërkesës, dhe pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë ka miratuar ligjin nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist”. Ky ligj ka për objekt dëmshpërblimin financiar të ish-të dënuarve politikë, familjarëve të viktimave të ekzekutuara apo të pushkatuara padrejtësisht për motive politike, si dhe të internuarve ose të dëbuarve. Ligji, në nenin 4, ka përcaktuar “kriteret për të përfituar dëmshpërblim”, njëri prej të cilave është se “sipas vendimit gjyqësor të formës së prerë, të mos ketë kryer veprime të dëmshme, me pasoja për jetën e shtetasve të tjerë” (shkronja "d" e nenit 4).

Ligji nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit

komunist” ka pësuar ndryshime me ligjin nr.10111, datë 2.4.2009, i cili ndër të tjera në nenin 3 të tij parashikon se: “në nenin 4, në fund të shkronjës "d", pas fjalëve "për jetën e shtetasve të tjerë" shtohen fjalët "gjatë periudhës 30.11.1944 deri më 1.10.1991".

Kërkuesit kërkojnë shfuqizimin e shkronjës "d" të nenit nr. 4 të ligjit nr.9831 datë 12.11.2007, ndryshuar me nenin 3 të ligjit nr.10111, datë 2.4.2009, duke pretenduar se kjo dispozitë:

- Cenon parimin kushtetues të mosgjykimit sërish dhe të mosdënimit më shumë se një herë për të njëjtën vepër penale, të parashikuar në nenin 34 të Kushtetutës, në nenin 4 të protokollit 7 të KEDNJ-së dhe nenit 14 të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, për shkak se një numër i konsiderueshëm shtetasish që i përkasin shtresës të ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist, ndëshkohen për të dytën herë lidhur me një vepër penale të kryer para një periudhe 20 deri 65 vjeçare.

- Cenon parimin kushtetues të barazisë përpara ligjit, të parashikuar në nenin 18 të Kushtetutës, sepse prodhon efekte vetëm mbi një kategori të caktuar shtetasish të kësaj shtrese, duke i vendosur ata haptazi në pozita diskriminuese në raport me ish-të dënuarit politikë të tjerë që nuk i përfshin parashikimi i dispozitës së kundërshtuar.

- Kufizimi që i bëhet kësaj kategorie nëpërmjet kësaj dispozite nuk gjen mbështetje në neni 17 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, për shkak se dëmtimi i jetës së tjetrit, mund të ndodhë edhe në kushte të tilla si pakujdesia, kapërcimi i kufijve të mbrojtjes së nevojshme, gabim në objekt (rast fatkeq) etj.

- Cenon parimin e rehabilitimit të parashikuar në nenin 69 të Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë, sepse një numër i konsiderueshëm shtetasish që kanë vuajtur krahas dënimit politik edhe dënime të natyrës ordinere për vepra të kryera në dëm të jetës dhe shëndetit të të tjerëve, nuk konsiderohen të padënuar (te rehabilituar) lidhur me veprën penale të kryer në dëm të jetës dhe shëndetit të tjetrit, edhe pse nga dita e vuajtjes së dënimit për këtë vepër penale, mund të ketë kaluar afati më i gjatë i rehabilitimit, i parashikuar nga shkronja ç) e nenit 69 germa “ç” të Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë.

- Cenon parimin e mospasjes së fuqisë prapavepruese të ligjit, pasi subjektet që aktualisht privohen nga e drejta për të përfituar dëmshpërblim në kuadër të ligjit nr.9831 datë 12.11.2007 "Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist" kanë qenë përfitues si gjithë bashkëvuajtësit e tjerë, në raport me dënimin politik të vuajtur prej tyre.

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, nëpërmjet përfaqësuesit të tij, duke kërkuar rrëzimin e kërkesës, parashtroi këto prapësime:

- Kërkesa objekt gjykimi është paraqitur para Gjykatës Kushtetuese jashtë afatit të përcaktuar në nenin 50 të ligjit nr.8577 datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, sepse shkaqet e saj i referohen kriterit të vendosur në shkronjën “d” të nenit 4 të ligjit bazë nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist”, dhe jo periudhës kohore brenda së cilës do të duhet të veprojë kriteri i dëmshpërblimit, e përcaktuar nëpërmjet ndryshimeve që shkronja “d” e nenit 4 të ligjit bazë ka pësuar me ligjin nr. 10111, datë 2.4.2009.

- Përfaqësuesit e kërkuesve kanë marrë pjesë në mbledhjet e zhvilluara nga Kuvendi i Shqipërisë me grupet e interesit, në funksion të miratimit të ligjit objekt shqyrtimi.

- Kriteret për fitimin e së drejtës për dëmshpërblim financiar, të përcaktuara nga shkronja “d” e nenit 4 të ligjit bazë, nuk cenojnë urdhërimet e neneve 17,18 dhe 34 të Kushtetutës dhe të nenit 69/c të Kodit Penal, sepse nuk parashikojnë gjykimin sërish dhe dënimin më shumë se një herë për të njëjtën vepër penale, sepse këto kritere kanë qenë përcaktuar edhe në ligjet e mëparshme që kanë rregulluar këtë të drejtë, dhe se subjektet e kësaj norme janë vetëm të dënuarit politikë të regjimit komunist dhe midis kësaj shtrese ky ligj nuk krijon asnjë diferencim; e drejta për dëmshpërblim financiar e përcaktuar nga kjo dispozitë nuk ka lidhje dhe nuk barazohet apo krahasohet me rehabilitimin e të dënuarve të tjerë.

Këshilli i Ministrave, nëpërmjet përfaqësuesit të tij, duke kërkuar po rrëzimin e kërkesës, parashtroi këto prapësime:

- Kërkuesit nuk legjitimohen që të kërkojnë antikushtetutshmërinë e normës objekt shqyrtimi, sepse në kërkesën e paraqitur para Gjykatës Kushtetuese nuk kanë përmbushur kushtin për përcaktimin

mjaftueshmërisht të saktë të fakteve që justifikojnë se ato kryejnë një veprimtari ligjore, e cila pritet dhe influencohet drejtpërdrejt, në mënyrë të sigurt dhe personalisht, nga zbatimi i ligjit nr.10111, datë 2.4.2009 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin 9831, datë 12.11.2007, "Për dëmshtëpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist".

- Kërkimi për antikushtetutshmërinë e kriterëve të përcaktuara në shkronjën "d" të nenit 4 të ligjit bazë, ka rënë në dekadencë, për shkak se ka kaluar afati 3-vjeçar i përcaktuar në nenin 50 të ligjit nr.8577 datë 10.02.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë" dhe në këtë aspekt kompetenca e Gjykatës Kushtetuese në shqyrtimin e tij pengohet nga "*ratione temporis*".

- Norma objekt shqyrtimi nuk cenon nenet 17, 18 dhe 34 të Kushtetutës, sepse ndalimet kushtetuese për dënimin dy herë për të njëjtën vepër penale nuk janë të zbatueshme në procedurën e shqyrtimit administrativ të dëmshtëpërblimit financiar, dallimi në trajtim për shkak të ndalimit të formuluar nga kjo dispozitë nuk është diskriminues, sepse ndjek një "qëllim të ligjshëm", mbrojtjen dhe respektin e jetës së të tjerëve, duke krijuar një marrëdhënie të arsyeshme dhe përpjesëtimore ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që synohet të arrihet".

- Pretendimi se norma objekt shqyrtimi bie në kundërshtim me nenin 69/c të Kodit Penal bazuar në vendimin nr.35/2007 të Gjykatës Kushtetuese, nuk përfshihet në juridiksionin kushtetues.

II

Lidhur me pretendimin e subjektit të interesuar për moslegjitimitimin e kërkuësve.

Gjykata Kushtetuese (Gjykata) në lidhje me këtë pretendim vëren se bazuar në dispozitat kushtetuese, dhe ligjore që rregullojnë veprimtarinë e Gjykatës Kushtetuese, legjitimiteti i kërkuësit përbën një nga parakushtet procedurale për të vënë në lëvizje këtë Gjykatë.

Gjykata Kushtetuese (Gjykata), bazuar në aktet e formimit të kërkuësve, çmon se kërkuësit përfshihen në rrethin e subjekteve "*organizata të tjera*" të parashikuara në nenin 134, pika 1, shkronja "f" të Kushtetutës, të cilat kanë legjitimitet për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese.

Referuar pikës 2 të nenit 134 të Kushtetutës, shoqatat (organizata të tjera) janë subjekte që ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për të iniciuar gjykime të kontrollit të kushtetutshmërisë së normës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Në këtë kuptim, ato duhet të provojnë lidhjen e drejtpërdrejtë midis misionit për të cilin janë krijuar apo veprimtarisë që ato kryejnë dhe pasojave që rrjedhin nga dispozitat, që kërkojnë të shpallen si të papajtueshme me Kushtetutën. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se kërkuësit legjitimohen për vënien në lëvizje të Gjykatës Kushtetuese sepse objekti i ligjit të kundërshtuar për papajtueshmëri me Kushtetutën është përcaktimi i përfituesve, masës, kriterëve dhe procedurës së përfitimit financiar për ish-të dënuarit politikë, ndërkohë që qëllimi i kërkuësve është mbrojtja e të drejtave të ish-të dënuarve politikë, të sanksionuara nga legjislacioni vendas si dhe nga aktet ndërkombëtare për liritë dhe të drejtat e njeriut.

Në këto kushte, ekziston edhe lidhja e domosdoshme ndërmjet qëllimit për të cilin janë krijuar të dy shoqatat dhe çështjes kushtetuese të ngritur prej tyre. Për më tepër, Gjykata konstaton se legjitimiteti i njërit prej kërkuësve dhe konkretisht "*Shoqatës së ish-të Burgosurve Politikë të Shqipërisë*" në lidhje me ligjin në të cilin përfshihet norma e kundërshtuar, është verifikuar edhe më parë si pasojë e gjykimit kushtetues të iniciuar edhe prej këtij subjekti në përfundim të të cilit Gjykata Kushtetuese ka dhënë vendimin e saj nr.4, datë 12.02.2010.

Gjykata, referuar legjitimitetit "*ratione temporis*", vë në dukje se në nenin 50 të ligjit nr. 8577 datë 10.2.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë" është parashikuar se "*kërkesat në Gjykatën Kushtetuese për shqyrtimin e pajtueshmërisë së ligjit ose të akteve të tjera normative me Kushtetutën ose me marrëveshjet ndërkombëtare, mund të paraqiten brenda 3 vjetëve nga hyrja në fuqi e tyre*". Gjykata, në këtë aspekt, bazuar në datën e regjistrimit të kërkesës vlerëson se kompetenca e Gjykatës pengohet "*ratione temporis*" për të shqyrtuar çështjen e pajtueshmërisë me Kushtetutën të përmbajtjes së normës ligjore të parashikuar në shkronjën "d" të nenit 4

të ligjit nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëshmipërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist” me Kushtetutën.

III

Gjykata, bazuar në sa më sipër, pa iu futur themelit të pretendimeve të parashtruara në kërkesë, konstaton se këto pretendime i referohen kriterit të vendosur në shkronjën “d” të nenit 4 të ligjit bazë nr.9831, datë 12.11.2007 “Për dëshmipërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist”, dhe jo periudhës kohore, 30.11.1944 deri më 1.10.1991, brenda së cilës do të duhet të veprojë kriteri i dëshmipërblimit, periudhë e përcaktuar nëpërmjet ndryshimeve që shkronja “d” e nenit 4 të ligjit bazë ka pësuar me nenin 3 të ligjit nr.10111, datë 2.4.2009. Gjithashtu, edhe gjatë gjykimit në seancë plenare përpara Gjykatës Kushtetuese, kërkuesit iu përmbajtën të njëjtave pretendime të parashtruara në kërkesë, duke mos ngritur asnjë pretendim në lidhje me këtë periudhë kohore.

Për rrjedhojë, Gjykata çmon se kërkesa nuk mund të merret në shqyrtim, për shkak se është paraqitur tej afatit ligjor.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja “a” të Kushtetutës, nenit 134, pika 1, shkronja “f”, nenit 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Xhezair Zaganjori, Vitore Tusha, Sokol Berberi, Fatmir Hoxha, Admir Thanza, Altina Xhoxhaj, Petrit Plloçi.